

FÖRSVARSMAKTEN

2009

FÖRSVARSMAKTEN

INNEHÅLL

Försvarsmakten 2009.....	2
Nationella insatser	3
Internationella insatser	4
Afghanistan (Isaf)	4
Kosovo - KFOR	5
Adenviken – Atalanta.....	5
Observatörer och andra experter.....	6
Förband i beredskap.....	6
Nordic Battlegroup.....	6
Nordiskt samarbete	6
Övningar.....	7
Dagny II.....	7
Indian summer	7
Cold Response 2009	7
Forskning och utveckling.....	9
Materiel	10
Personalförsörjning.....	11
Karriärväxling.....	12
Ekonomisk redovisning	13

Totalt 23 374 män och 3 390 kvinnor var anställda i Försvarmakten 2009. De arbetade bland annat som yrkesofficerare, reservofficerare, gruppbefäl, soldater och civila.

The background of the top half of the page features a dark, blue-toned photograph showing the silhouettes of several soldiers in a field of viewfinder. One soldier in the foreground is holding a rifle, while others are positioned behind him, some appearing to be aiming or observing. The scene is set against a lighter, hazy background, creating a dramatic and somber atmosphere.

FÖRSVARSMAKTEN 2009

Foto: Sergeant Alexander Karlsson/Combat Camera

Försvarmaktens verksamhet 2009 genomfördes med goda resultat. Den personalförsörjningsreform som regeringen initierade var den viktigaste och svåraste uppgiften för Försvarmakten under 2009.

Under det gångna året hade Försvarmakten för första gången enheter ur såväl mark-, sjö- som luftstridskrafter insatta i internationella insatser i Afghanistan, Kosovo och Adenviken.

Försvarmakten arbetade under året med att utveckla den ekonomiska och interna styrningen. Övergången till det nya resurs- och ekonomiledningssystemet Prio fortsatte. Utvecklingen stöds av den HR-transformation som inletts. Det ekonomiska utfallet

2009 var i huvudsak enligt Försvarmaktens planering. Försvarmaktens arbete med värdegrunden fortsatte under 2009. Förutom konkreta förbättringsåtgärder vid förband, skolor och centra har arbetet skapat ökad kunskap om hur värdegrund, arbetsmiljö och verksamhetssäkerhet påverkar varandra.

Sammanfattningsvis har Försvarmakten under 2009 lagt en god grund för fortsatt utveckling.

2009 gjorde Försvarmakten 87 insatser i enlighet med Lagen om skydd mot olyckor och 248 insatser enligt Förordningen om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. Det handlar exempelvis om sjöräddning, brandbekämpning och minröjning.

NATIONELLA INSATSER

Foto: Sergeant Niklas Ehlén /Combat Camera

Övervakning av det svenska territoriet

Under 2009 var Försvarmakten redo att hävda Sveriges territoriella integritet på land, till sjöss och i luften genom övervakning och beredskap.

- På land var beredskapsstyrkor ständigt avdelade.
- Sjöterritoriet övervakades och sjöbevakningsfartyg fanns tillgängliga för identifiering och ingripande mot överträdelser.
- Luftrummet övervakades med fasta sensorer kompletterade med flygburen radarspaning. Flygplan med hög startberedskap fanns tillgängliga under årets alla dagar.

Antalet kränkningar av svenskt territorialvatten och luftterritorium var 2009 på samma nivå som under föregående år.

Skydd mot olyckor och stöd till civil verksamhet

Försvarmakten stödde under året samhället i enlighet med förordningarna om skydd mot olyckor och Försvarmaktens stöd till civil verksamhet. Färre brandbekämpningsinsatser gjorde att antalet insatser minskade något jämfört med föregående år. Försvarmakten gjorde 87 insatser enligt förordningen om skydd mot olyckor och 248 insatser i enlighet med förordningen om Försvarmaktens stöd till civil verksamhet.

INTERNATIONELLA INSATSER

Foto: Kapten Henrik Eskilsson /FS18

Försvarets internationella uppgifter löstes väl och utlandsstyrkan uppfyllde de krav som ställts vad gäller organisation, utrustning och bemanning. Den uppfattningen har inte minst cheferna för de insatser där de svenska förbanden ingått. Dessutom fick Försvarets många nyttiga erfarenheter under året.

En ny marin insats, ME 01 i Adenviken, utfördes med framgång och planering för ME 02 som genomförs under 2010 påbörjades.

I Kosovo (KFOR) bidrog Sverige till insatsen med cirka 250 personer, ungefär lika många som under 2008. Genom samordning och rationalisering minskades kostnaderna för insatsen under året utan att detta påverkade effekten.

Afghanistan – Isaf

Sverige hade under 2009 fortsatt ledningsansvar för den internationella enhet som arbetar med återuppbyggnaden av norra Afghanistan, Provincial Reconstruction Team, i Mazar-e-Sharif. Ansvarsområdet omfattar de fyra provinserna Balkh, Samangan, Jowzjan och Sar-e-Pul och den sammanlagda ytan motsvarar ungefär en femtedel av Sveriges. Den svenska truppen utökades under året från cirka 370 personer till totalt cirka 500 personer. Utöver Sverige bidrar Finland med runt 145 personer. Säkerhetsläget i området försämrades och antalet attacker ökade jämfört med tidigare år. Försvarets förbättrade under året skyddsnivån för förbandet. Detta bland annat genom att anpassa taktiken, utöka antalet soldater och tillföra materiella re-

surser både i luften och på marken. Detta har också bidragit till att höja effekten i insatsområdet.

Kosovo - KFOR

Under 2009 fortsatte Sverige den insats i Kosovo, KFOR som påbörjades 1999. KFOR är en Nato-ledd internationell styrka som ansvarar för att etablera och upprätthålla fred och säkerhet i Kosovo. Sverige deltog under 2009 med cirka 250 befattningar. Förbandet genomförde ett stort antal operationer med syfte att vidmakthålla säkerheten i området.

Adenviken – Atalanta

Sverige ingick i den EU-ledda marina styrkan Eunavfor som med FN-mandat opererar i Adenviken utanför Somalia.

Försvarsmakten bidrog med tre fartyg, korvetterna HMS Malmö och HMS Stockholm samt stödfartyget HMS Trossö. Besättningen och underhållspersonal bestod av totalt 152 personer. Förbandets uppgift var att eskortera och skydda FN:s mattransporter mot anfall från pirater som kapar fartygen och kräver stora lösensummor för att släppa lasten och besättningen.

OBSERVATÖRER OCH ANDRA EXPERTER

Försvarmakten skickade observatörer, rådgivare och andra experter på freds- och säkerhetsfrämjande uppdrag i olika delar av världen. Enskilda insatser var i huvud-

sak kopplade till FN. Vid utgången av 2009 deltog 32 officerare i enskilda insatser. Verksamheten har gett möjligheter till svensk insyn och påverkan.

Foto: Sergeant Mats Nyström/Combat Camera

FÖRBAND I BEREDSKAP

Nordic Battlegroup

2011 leder Sverige för andra gången i EU-snabbstridsstyrkan Nordic Battlegroup. Under 2009 har Försvarmakten planerat och utvecklat den nordiska stridsgruppen NBG11. Totalt ingår ca 2100 soldater från fem länder. Första halvåret 2011 ska drygt 1600 av dem vara svenskar. Styrkans högkvarter som ska leda Nordic Battlegroup vid en eventuell insats aktiverades vid Ledningsregementet under hösten. Vid slutet av 2009 arbetade 72 officerare och specialister från fem länder: Sverige, Estland, Finland, Irland och Norge vid högkvarteret.

NORDISKT SAMARBETE

Försvarmakten fortsatte etableringen och integreringen av nordiskt samarbete som en naturlig del i Försvarmaktens verksamhet. Stor vikt lades vid att fortsätta och fördjupa redan pågående samarbete. Samarbetsaktiviteterna har exempelvis bestått av studier, informationsutbyten, utbildning, forskning, materielanskaffning, samt gemensamma övningar.

Försvarsmakten deltar i ett antal internationella övningar varje år. Syftet är att upprätthålla ett gott samarbete med andra länders försvarsmakter.

ÖVNINGAR

Foto: Sergeant Niklas Ehlén/Combat Camera

Nationella och internationella övningar är en naturlig del av Försvarsmaktens förbandsverksamhet. De är en förutsättning för Försvarsmaktens förmåga att utveckla och upprätthålla sina förmågor. Försvarsmakten genomförde ett antal nationella övningar som krävde samordning mellan förband, skolor och centra. Dessutom genomfördes övningar tillsammans med utländska aktörer, och vissa övningar har helt eller delvis utspelat sig på utländskt territorium.

Dagny II

Främmande makt på Gotland – det var det fiktiva scenariot för Dagny II, en av de största beredskapsövningar som har genomförts i Sverige under de senaste årtiondena. Övningen pågick mellan 28 september och 1 oktober och sammanlagt deltog cirka 1600 personer från hela Försvarsmakten. Syftet var att öva en av Försvarsmaktens huvuduppgifter – skyddet av Sveriges nationella integritet. Vid övningen tränades strategiska

förflyttningar av förband och ledning av gemensamma marin-, armé- och flyginsatser.

Indian summer

I augusti genomfördes övningen Indian Summer i Stockholms södra skärgård, Västerviks skärgård och runt Gotland. I övningen ingick enheter ur Amfibieregementet som deltar med stridsbåtar, svävare och stödfartyget HMS Loke. Deltog gjorde även korvetter ur fjärde sjöstridsflottiljen, 172.a JAS-divisionen från Ronneby med JAS Gripen samt helikopterflottiljen med helikopter 15. Övningen var indelad i olika moment; eskort, skydd av basområden, sjötrafikkontroller och undsättning av personal.

Cold Response 2009

Cold Response 2009 genomfördes 16-25 mars. Totalt deltog 7 500 soldater från 14 olika nationer. Övningsaktiviteterna i sjö och luft ägde rum i norra Norge, från Bodö i söder till Tromsö i norr.

Huvuddelen av övningsaktiviteterna på landsidan tog plats i området mellan Setermoen och Nordkjosbotn i Troms fylke.

Sverige deltog totalt med cirka 300 personer. 100 av dessa var personal ur Norrbottens flygflottilj, F 21 och närmare 200 tillhörde Norrbottensregementet, I 19. Även ett antal officerare från Artilleriregementet, A 9 deltog i övningen.

Norrbottens regemente deltog med ett insatskompani bestående av drygt 160 hemvärnssoldater samt ett 40-tal stabsmedlemmar och förbandsinstruktörer. Insatskompaniet med sin stab underställdes under övningen en finsk mekaniserad bataljon. Det svenska insatskompaniet var sammansatt av soldater ur hemvärnsbataljonerna som tillhörde regementets fem utbildningsgrupper från Härnösand i söder till Kiruna i norr.

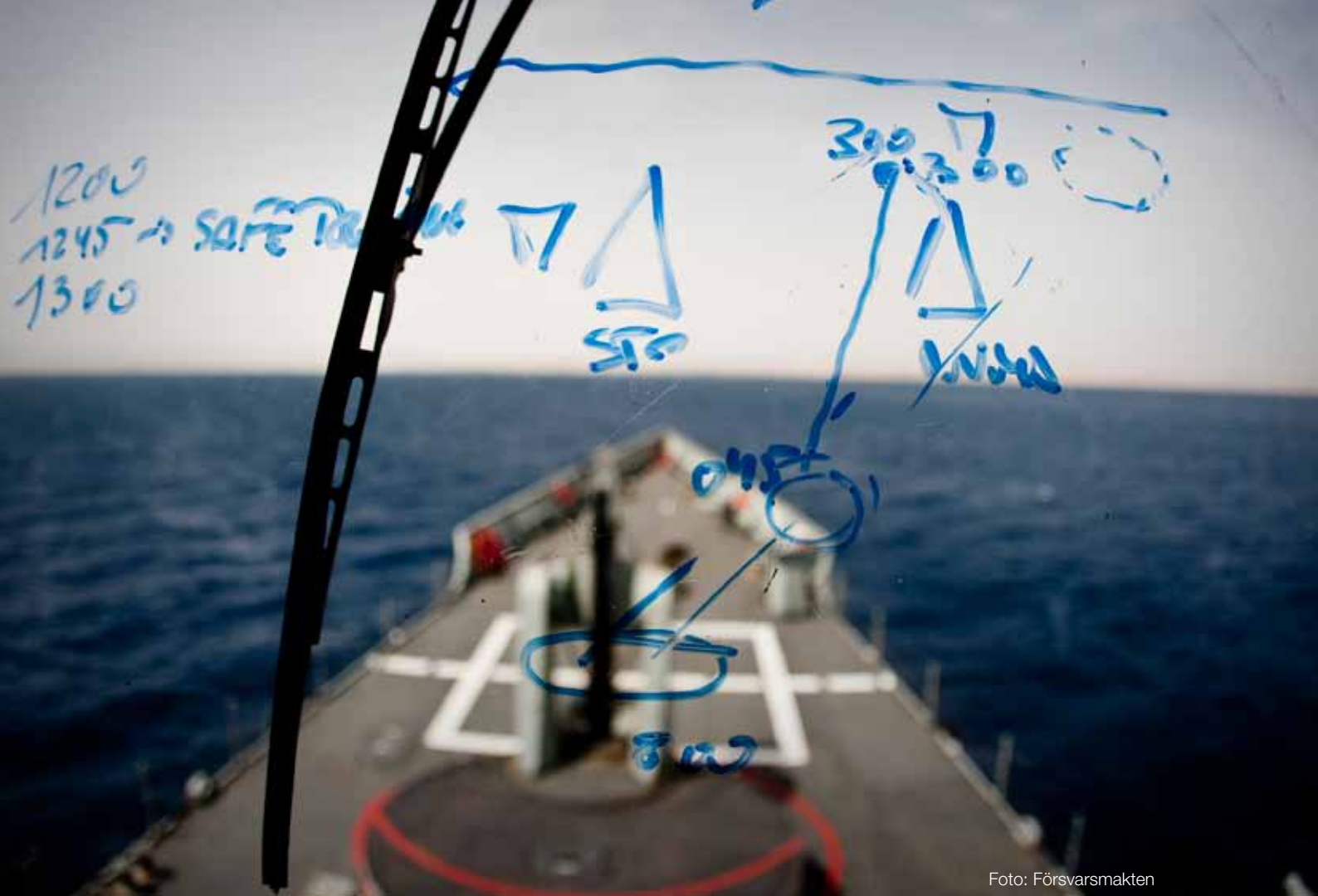

Foto: Försvarmakten

FORSKNING OCH UTVECKLING

En ny strategi för forskning och utveckling inom Försvarmakten fastställdes februari 2009. Inriktningen är tydligare fokus mot leverans av kunskap och resultat till insatsorganisationen. Exempel på aktiviteter under året är medverkan i ett nationellt flygtekniskt forskningsprogram och studier inom mark-, sjö- och luftarenorna samt inom ledning, information och logistik. Syftet med studierna har varit att ge underlag för att utveckla Försvarmaktens operativa förmåga. Med anledning av utvecklingen i

Afghanistan utvärderades det svenskledda Provincial Reconstruction Team (PRT) i Mazar-e-Sharif på uppdrag av insatsledningen.

Resultatet från Försvarmaktens forskning och teknikutveckling under 2009 är genomgående av hög kvalitet. Inom flera områden håller forskningen internationell toppkvalitet. Verksamheten möjliggör informations- och kunskapsutbyte med andra länder och organisationer.

Försvarmakten levererade under året ett sextiotal pansarterrängbilar och stridsfordon till Afghanistan samt tre svävare och två nya korvetter till sjöstridskrafterna.

MATERIEL

Foto: Sergeant Niklas Ehlén /Combat Camera

Liksom under tidigare år levererades kvalificerad materiel till Försvarmakten under 2009.

Bland annat kan nämnas splitterskyddade fordon till Afghanistan, leveranser som innebär att skyddsnivån vid Isaf höjdes avsevärt. Sjöstridskrafterna fick två nya korvetter av Visby-klass och Försvarmakten fick tillgång till transportflygplan C-17 genom ett internationellt samarbete.

I mitten av maj levererade Försvarets materielverk (FMV) den sista av 20 helikoptrar av typen Helikopter 15 till Försvarmakten

enligt plan. Helikoptertypen finns i två versioner, en för markoperativ verksamhet och en för sjöoperativ verksamhet.

En viktig framgång i Försvarmaktens miljöarbete var övergången till fossilfri el. Beslutet fattades i samarbete med Fortifikationsverket som är Försvarmaktens största hyresvärd. Försvarmakten står för cirka 95% av Fortifikationsverkets elförbrukning.

Under 2009 anställde Försvarsmakten cirka 570 yrkesofficerare och 66 reservofficerare. Cirka 1 500 soldater anställdes, vilket motsvarar drygt 800 årsarbetskrafter. 117 civila anställdes tills vidare, 1 034 civila visstidsanställdes och 862 personer timanställdes.

PERSONALFÖRSÖRJNING

Foto: Sergeant Anna Norén/Combat Camera

Attraktion och rekrytering är centrala begrepp i den personalförsörjningsreform som regeringen initierat för Försvarsmakten.

För att trygga personalförsörjningen behöver Försvarsmakten öka antalet sökande till olika yrkeskategorier. Det som gjordes under 2009 har gett positiva resultat. Inom vissa bristkompetenser krävs särskilda åtgärder även i fortsättningen. Försvarsmaktens mål är att vara känd som en attraktiv arbetsgivare. Konkurrensen med den civila arbetsmarknaden kommer att bli en utmaning, speciellt när värnplikten ersätts av rekryterat försvar.

De som anställs eller kontrakteras som gruppbefäl, soldater och sjömän ska successivt fylla insatsorganisationen. De måste vara beredda på att ta aktiv del i Försvarsmaktens verksamhet, både inom och utom landets gränser.

HR-transformationen fortsätter inom Försvarsmakten. Det innebär ett ändrat arbets sätt på lokal och central nivå, men också att chefs- och arbetsgivarrollen förändras. Införandet av System Prio ger nya möjligheter att styra och följa upp en komplex och viktig personalförsörjningsprocess.

KARRIÄRVÄXLING

Foto: Matton

Genom karriärväxling kan officerare såväl som civilt anställda inom Försvarsmakten efter ett internt livs- och karriärutvecklingsprogram lämna sin anställning i Försvarsmakten. Karriärväxling underlättar avveckling för att komma till rätta med obalanser i åldersstrukturen och avveckling av personal vars kompetens inte längre behövs.

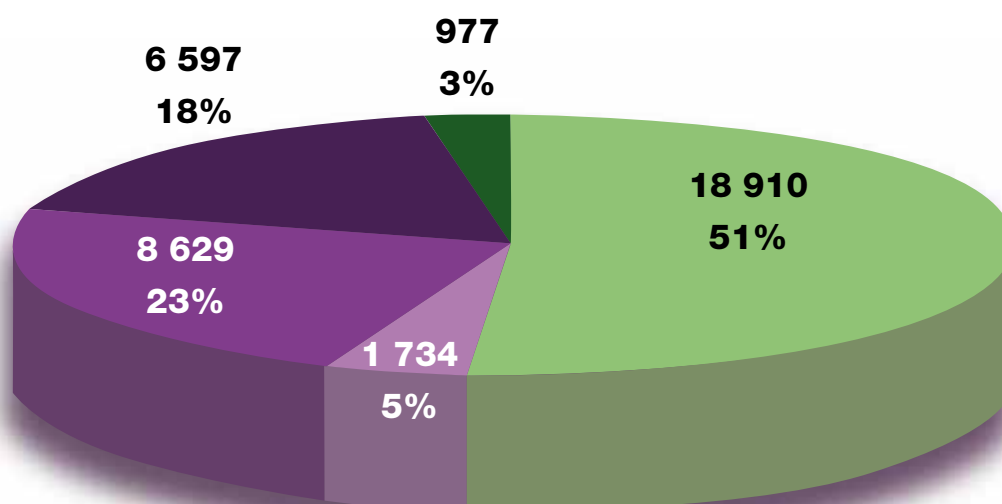
Under 2009 beviljades tio yrkesofficerare och en civil karriärväxling. Av dessa elva sade nio upp sig och började nytt jobb utanför

Försvarsmakten. För två personer förlängdes programmet med tre månader. Tre deltagare beviljades betald utbildning eller stöd i samband med att starta eget företag.

Snittåldern för yrkesofficerare var under 2009 42 år. Snittåldern för civilanställda var 46 år.

EKONOMISK REDOVISNING

Anslagens fördelning på verksamheter 2009

- Förbandsverksamhet inklusive Frivilligverksamhet med mera
- Materielansaffning med mera
- Forskning och teknikutveckling med mera
- Internationella insatser inklusive observatörsverksamhet
- Materielunderhåll med mera

Försvarmaktens anslag för 2009 var cirka 39,3 miljarder kronor. Utfallet blev cirka 36,8 miljarder kronor, vilket innebär ett underutnyttjande på drygt 2,4 miljarder kronor. Cirka 800 miljoner kronor är pengar som Försvarmakten planerat att spara och får behålla. Pengarna ska användas som en förstärkning under 2010 och 2011 vid omställningen från värnplikt till frivillighet. Övrigt överskott beror på inför året okända förhållanden och lägre kostnader för verksamheten än väntat.

Figuren ovan visar hur pengarna fördelats på olika verksamheter i Försvarmakten under 2009. För att kunna genomföra internationella insatser, vilka utgör cirka 5 procent av Försvarmaktens verksamhet, krävs ett omfattande arbete i Sverige. Detta görs inom ramen för förbandsverksamheten i form av exempelvis utbildning, övningar, rekrytering och förrådshållning.